מה לי הן ומה לי דמיהן אמרינן מה לי דמיהן ומה לי הן נמי אמרינן [א]ופוסקין על שער שבשוק ואע"פ שאין לו איתיביה רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע לרבא כולם אם יש לו מותר אם אין לו אסור אמר להו [ב]התם הלואה הכא זביני רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו מאי טעמא אמרו רבנן פוסקין על שער שבשוק ואע"פ שאין לו דאמר ליה א)שקילא טיבותיך ושדייא אחיזרי מאי אהנית לי אי הוו לי זוזי בידי הוה מזבנינא בהיני ובשילי בזולא אמר ליה אביי לרב יוסף אלא מעתה מותר ללות סאה בסאה משום דמצי א"ל שקילא טיבותיך ושדייא אחיזרי דאמר ליה חטי דקדחי באכלבאי א"ל התם הלואה הכא זביני אמר ליה אדא בר אבא לרבא והא בעי למיתב זוזי לספסירא א"ל [ג]דקא יהיב ליה נמי רב אשי אמר זוזי דאינשי אינהו עבדי ליה ספסירותיה: רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו [ד]האי מאן דיהיב זוזי אתרעא חריפא צריך לאתחזויי לבי דרי למאי אי למקנא הא לא קני אי לקבולי עליה מי שפרע כי לא מיתחזי נמי מקבל עליה מי שפרע [ה]לעולם לקבולי עליה מי שפרע ומאן דיהיב זוזי אתרעא ב)[חריפא] לבי תרי תלתא יהיב אי מיתחזי ליה סמכא דעתיה ואי לא אמר ליה אמינא דאשכחת פירי דשפירי מדידי ושקלת אמר רב אשי השתא דאמרת משום מסמך דעתא [ו]אפילו אשכחיה בשוקא וא"ל סמכא דעתיה: אמר רב נחמן [ז]כללא דרביתא כל אגר נטר ליה אסור ואמר רב נחמן [ח]האי מאן דיהיב זוזי לקיראה וקא אזלי ד' ד' וא"ל יהיבנא לך ה' ה' איתנהו גביה שרי ליתנהו גביה אסור פשיטא לא צריכא [ט]דאית ליה אשראי במתא מהו דתימא כיון דאית ליה אשראי במתא כעד שיבא בני או עד שאמצא מפתח דמי קמ"ל כיון דמחסרי גוביינא כמאן דליתנהו דמי: ואמר רב נחמן [י]האי מאן דאוזיף פשיטי מחבריה ואשכח ביה טופיינא אי בכדי שהדעת טועה מיחייב לאהדוריה ליה °ואי לאו מתנה ג)בעלמא הוא דיהיב ליה היכי דמי בכדי שהדעת טועה אמר רב אחא בריה דרב יוסף

בעישורייתא

מה לי דמיהן מה לי הן נמי אמרינן כו'. בתחלת התנאי נמי משילא השער פוסק עמו ואע"פ שאין פירות בידו ובלבד שיתן לו זה מעות דכי היכי דאם היו דמי המעות הללו בידו והיינו הפירות הוי מותר הכי נמי כי הוו המעות בידו מותר שהמעות ודמיהן שוין דמה לי טוב אם היו החטין שהם דמים למעות הללו בידו מעכשיו שהם עצמן בידו אף הוא יכול ליקח בהן פירות ומן הטעם הזה פוסקין על סמך שער שבשוק והוא שער היוצא על ידי חמרין המביאין תבואה לשוק בכרכים ואע"פ שאין פירות לזה. וא"ת משנתינו היא זו (לקמן דף עב:) יצא השער פוסקין איכא למ"ד לקמן ד) אין פוסקין על שער שבשוק ומוקי למתניתין באכלבי וארדי דמתניתין לאו שער שבשוק תנן אלא יצא השער סתמא. הא דמפיך לישנא ונקט למימר מה לי דמיהן מה לי הן משום דבשעת פרעון הוו המעות שמשלם לו דמי הפירות ושייך למימר מה טוב הן מדמיהן כי היכי דהן שרו דמיהן נמי שרו ובשעת הפיסוק נותן לו זה מעות לקבל חטין בדמי המעות ומיקרו הפירות דמיהן של מעות ושייך למימר מה טוב דמיהן של מעות מהן כי היכי דדמיהן שרו אם היו הפירות בידו הן נמי כי הוו הן בידו שרי. קלרו של דבר לשון הפסקה נמשך אצל לוקח לשון הפרעון נמשך אחר המוכר גבי תנאי ראשון פוסק ונותן לו דמים לקבל כנגדן חטין הלכך החטין קרוין דמים אצל לוקח דמי מעותיו וגבי פרעון המעות שזה פורע הוו דמי החטין שזה חייב לו: **אין לו אסור.** בהא דרבי אושעיא: **היני ושילי.** מקומות הן שהיו סמוכין לפומבדיתא שהיו רבה ורב יוסף יושבין בה. כלומר בכל מקום הוא מוזלא סביבותיו בדמים הללו: **חטי דקדחי באכלבאי.** בתמיה. וכי אם הנחתי חטין שלי באוצרי כלום היו גשמים יורדין עליהן שיהו צומחות בהן למחין להתקלקל. לישנא אחרינא דקדחי לשון חמימות כמו (ישעיה סד) כקדח אש: **והא בעי למיתב זוזי לספסירא.** היכי אמרינן מאי אהני לפסוק על שער שבשוק והא אהני דבעי למיתב זוזי לספסירא סרסור שמבקש למוכרי חטין נמצא משתכר זוזי בהקדמת המעות: ומשני **דיהיב.** צריך הלוקח ליתן למוכר דמי הסרסור: **רב אשי אמר.** לא צריך זוזי דאיניש עבדי ליה ספסירות החמרין הולכין אלא בעל המעות להוליך לו תבואה: **האי מאן דיהיב זוזי אתרעא חריפא.** הפוסק על הפירות עד שלא יצא השער הברור אלא שער הבכיר שהוא סמוך לקציר שהלקוטות מוכרין בזולא זה סאה וזה סאתים ותנן מתני' (לקמן דף עב:) דאם יש לו מותר לפסוק ואע"פ שלא יצא השער דקתני ה) היה הוא תחילה לקוצרים פוסק עמו על הגדים: **צריך הלוקח לאיתחזויי אבי דרי.** של מוכר כשהוא דש וזורה תבואתו בגורן. ולהכי נקיט תרעא חריפא שאין פוסקין עליו אלא למי שיש לו גורן דאילו שער הברור פוסקים אף למי שאין לו: **למאי.** מיבעי האי דמתחזי: **אי למיקני.** ממש שלא יוכל המוכר לחזור: **הא לא קני.** בהכי אלא א"כ משך: **אי לקבולי מוכר עליה מי שפרע.** אם יחזור: **סמכא דעתא.** דכל חד וחד וידע דעליה קא סמיך האי לוקח וסחורה מקויימת היא ואין דעתו לחזור הלכך אם חזר בו מוכר איכא למילטייה במי שפרע: **השתא דאמרת.** דאי מיתחזי מיסמך דעתא הוא: **אפילו.** לא מיתחזי אבי דרי נמי אלא אשכחיה בשוקא לאחר זמן ואמר ליה חזי דעלך סמיכנא איכא מי שפרע: **אגר נטר ליה.** שכר המתנה אי מוזיל גביה משום המתנה שמקדים לו המעות והמקח אין לו למוכר עכשיו: **לקיראה.** מוכר שעוה: **ד' ד'.** חלות שעוה בזוזא: **יהיבנא לך ה' ה'.** לזמן פלוני והקדים לו המעות עכשיו: **איתנהו.** אם בידו אבל אינם בעיר או אבד המפתח והוא דחוק למעות שרי דהוי ליה הלויני עד שיבא בני דתנן במתניתין (לקמן דף עה.) דמותר: **דאית ליה אשראי במתא.** המוכר הזה אף הוא נתן מעות ופסק עם אחרים על שעוה: **ואשכח טופיינא.** זה שקיבל המעות מלא בהן יותר ממה שאמר לו חבירו: **אי בכדי שהדעת טועה.** דאיכא למימר טעה המלוה בחשבון ולא ידע בהן חייב זה להחזירו לו:

בעישורייתא

ופוסקין על שער שבשוק אע"פ שאין לו. פ"ה וה"ת מתני' היא יצא השער פוסקין איכא למ"ד אין פוסקין על שער שבשוק ומוקי לה למתני' באכלבאי וארדי ולא היה לו לפרש כן דאפילו לר' יוחנן דאמר לקמן אין פוסקין על שער שבשוק מודה דלא בעינן תרעא דמשיך כולי האי כמו אכלבאי וארדי ולא בעי אלא כדורמוס ולא אמר ר' יוחנן דאין פוסקין אלא בשוק של עיירות וא"ת והיכי שמעינן מר' ינאי דפוסק על שוק של עיירות ולא בעינן דורמוס וי"ל דהכי דייק מדאמר רבי ינאי מה לי הן מה לי דמיהן ויכול לפרוע לו דמים כמו שיכול לפרוע לו חטין משום דמן החטין יכול למצוא דמים ה"נ פוסקין אפילו על שוק של עיירות דיותר יזדמן לבעל המעות לקנות חטין אפי' בשוק של עיירות ממה שיזדמן לבעל חטין למכור אפילו בשוק של אכלבאי וארדי:

ואמר ליה יהיבנא לך חמשה בזוזא. פי' לזמן פלוני איתנהו שרי ליתנהו אסור אבל ד' בזוזא שרי לפסוק כיון שכן השער דפוסקין על שער שבשוק וא"ת אמאי אסור לפסוק חמשה בזוזא מאי שנא מטרשא דרב נחמן גופיה אמר לקמן (דף סה.) טרשא שרי למכור סחורה בהמתנה ביותר מדמיה ובלבד שלא יפרש [לו] אם מעכשיו בפחות וי"ל כיון דאזלי הכא ד' בזוזא הוי כאילו פירש אם מעכשיו בפחות ואם לזמן פלוני ביותר ולפי זה לא שרי ר"נ לקמן טרשא אלא בדבר שאין שומתו ידועה כגון פרה או טלית אבל פירות אם יצא השער אסור לעשות מהן טרשא: **מהו דתימא כעד שיבא בני דמי קמ"ל.** וא"ת והא רב נחמן פסק לקמן בשילהי פירקין (דף עה.) כהלל דאסר עד שיבא בני וי"ל דודאי דרך הלואה אסור אפילו סאה בסאה אבל דרך מקח וממכר כי הכא שרי אפי' ה' בארבע דאי לאו הכי תקשה דאפילו רבנן לקמן לא שרו אלא סאה בסאה אבל סאה בסאתים לא אלא כדפרישית דדרך מקח וממכר שרי טפי חמש בארבע מדרך הלואה אפילו סאה בסאה דהכי שרי לכ"ע וא"ת דטפי ה"ל לאתויי הכא דפוסק על הגדים דדמיא טפי דהוי מקח וממכר וי"ל דפוסק עמו על הגדים לא שרינן אלא לפסוק עמו בשער לקוטות אבל לפסוק שוי שיתא בחמשא לא כיון דאכתי לית ליה שעדיין צריך תיקון ואי מוזיל גביה כולי האי מחזי כאגר נטר אבל כשיש לו מזומן בעין אלא שמחוסר ביאת בנו או הבאת מפתח מותר אפילו שוי חמשה בארבע וה"ק נעשה כעד שיבא בני ושרי הכא לכ"ע כדשרי התם לרבנן:

בעישורייתא

עין משפט נר מצוה

כג א מיי' פ"ט מהל' מלוה ולוה הל' א ופ"י הל' א סמג לאוין קצו טוש"ע י"ד סי' קעה סעי' א:

כד ב מיי' פ"י מהל' מלוה הל' ו:

כה ג (מיי' שם פ"ט הל' א) סמג שם טוש"ע י"ד שם סעי' ה:

כו ד ה ו מיי' פכ"ב מהל' מכירה הל' ד סמג עשין פב טוח"מ סי' רט:

כז ז מיי' פ"ח מהל' מלוה ולוה הל' א סמג לאוין קצו טוש"ע י"ד סי' קעג סעי' א:

כח ח ט מיי' שם פ"ט הל' ו סמג שם טוש"ע י"ד סי' קעג סעי' ז [וסי' קסא סעי' א בהג"ה]:

כט י מיי' שם פ"ד הל' יוד סמג שם טוש"ע ח"מ סי' רלב סעי' ב:

מסורת הש"ס

א) [שבת סג: ביצה כט: כתובות נג: ב"ק פג.], ב) מהר"מ, ג) [עיין תוס' ב"ב עח. ד"ה אבל], ד) [דף עב:], ה) [לקמן עב:],

גליון הש"ס

גמ' ואי לאו מתנה בעלמא. עיין ב"ב דף עח ע"א תוס' ד"ה אבל:

מוסף רש"י

שקילא טיבותיך ושדייא אחיזרי. נטולה טובתך ומוטלת על הקוצים (שבת סג: ביצה כט: ב"ק פג.) על החרולים (כתובות נג:).